

5. febrúar 2004

Greiðsluafkoma ríkissjóðs árið 2003

Nú liggja fyrir tölur um greiðsluafkomu ríkissjóðs á síðastliðnu ári. Uppgjörð hér á eftir sýnir sjóðhreyfingar og er því ekki samanburðarhæft við ríkisreikning eða rekstrargrunn fjárlaga.

Greiðsluafkoman er í meginatriðum í samræmi við efnahagsforsendur sem lágu til grundvallar í fjárlögum ársins þar sem gert var ráð fyrir að staða ríkissjóðs myndi veikjast töluvert á árinu. Þannig var handbært fé frá rekstri neikvætt um 19,1 milljarð króna í fyrra samanborið við 16,3 milljarða króna neikvæða stöðu árið 2002. Þessi útkoma er hins vegar 8½ milljarði króna hagstæðari en síðustu áætlanir gerðu ráð fyrir sem einkum má rekja til minna útstreymis gjalda.

Fjármunahreyfingar voru jákvæðar um 31 milljarð króna í fyrra sem er svipað og áætlað var en tæplega 19 milljörðum króna betri staða en árið 2002. Þar munar mestu um tekjur af sölu eigna ríkisins en innstreymi vegna hennar nam 11,4 milljörðum króna. Lánsfjárfjöfnuður ríkissjóðs á árinu 2003 var því jákvæður um 11,8 milljarða króna sem er mikill viðsnúningur miðað við árið 2002 þegar lánsfjárfjöfnuður var neikvæður um 4,1 milljarð króna.

Heildartekjur ríkissjóðs námu 259,8 milljörðum króna á árinu sem er liðlega 26 milljarða króna eða 11% hækkun frá árinu á undan. Þar munar mestu um sölu hlutabréfa ríkissjóðs í Búnaðarbanka Íslands, 10,1 milljarður, og Íslenskum aðalverktökum, 1,3 milljarðar. Þetta er tæplega 1 milljarði króna hærra en gert var ráð fyrir á fjárlögum. Skatttekjur ríkissjóðs námu 230,5 milljörðum króna og hækkuðu um 8,7% frá fyrra ári og 2 milljarða frá fjárlögum. Til samanburðar má nefna að almennt verðlag hækkaði um 2,1% frá fyrra ári þannig að skatttekjur hækkuðu að raungildi um 6½%. Þessi þróun er í takt við endurskoðaða þjóðhagsspá fjármálaráðuneytisins þar sem meðal annars er gert ráð fyrir að þjóðarútgjöld hafi aukist um 6½% að raungildi á síðasta ári.

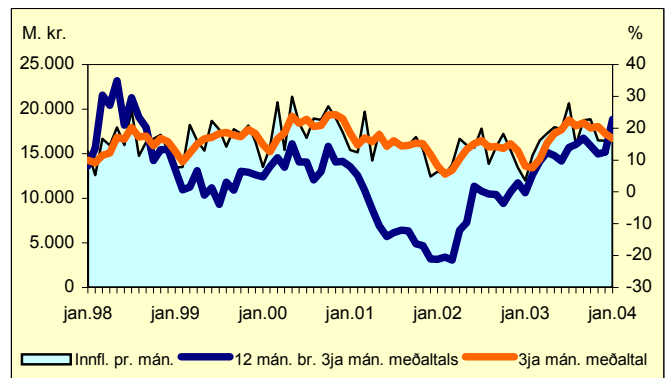
Skattar á tekjur og hagnað hækkuðu um 12,2% milli ára. Þar af skiluðu tekjuskattar einstaklinga um 3,2 milljörðum krónum meira en árið 2002, sem er 6,1% aukning, og tekjuskattar lögaðila skiluðu einnig 3,3 milljörðum króna meira en í fyrra, sem er 48,5% aukning. Til samanburðar má nefna að launavísitala Hagstofu Íslands hækkaði um 5,6% á sama tímabili. Innheimta tryggingagjalda jókst um 12,3% á milli ára en sú aukning endurspeglar annars vegar almennar launahækkunir og hins vegar hækkun tryggingagjaldsins, um ½%, sem tók gildi í byrjun árs 2003. Tekjur af eignarskatti lækkuðu á hinn bóginn um 21,4% frá fyrra ári en bæði eignarskattar fyrirtækja og einstaklinga voru lækkaðir um meira en helming á þessu tímabili. Innheimta veltuskatta ríkissjóðs jókst um 9,1% frá 2002 eða um 6,9% að raungildi. Þar af vegur 9% aukin innheimta virðisaukaskatts þyngst en aðrir óbeinir skattar hækkuðu um svipað hlutfall. Sérstök ástæða er til að nefna að talsverð aukning varð í innheimtu vörugjalda af ökutækjum, eða 54,4%, sem endurspeglar hliðstæða aukningu í innflutningi bifreiða.

Greidd gjöld árið 2003 námu 268,7 milljörðum króna og hækkuðu um 21,9 milljarða frá fyrra ári, eða um 8,9%. Gjöldin voru hins vegar 10 milljörðum innan fjárheimilda og skýrist tæpur helmingur fráviksins af lægri greiðslum til samgöngumála. Veigamestu útgjöldin eru til félagsmála, eða 172,1 milljarður, en þau veiga 64% af heildarútgjöldum ríkissjóðs. Þar munar mestu um útgjöld til heilbrigðismála sem námu 71,5 milljörðum króna og hækkuðu um 6,5 milljarða króna frá fyrra ári. Greiðslur til almannatrygginga námu 55,1 milljarði og hækkuðu um 7,5 milljarða króna eða tæplega 16%. Hækkunin skýrist einkum af auknu atvinnuleysi og kostnaðar vegna endurákvörðunar tekjutryggingar örorkulífeyrisþega. Aðrir liðir almannatrygginga hækkuðu að meðaltali um 12% milli ára. Greiðslur til atvinnumála voru 40,9 milljarðar og hækkuðu um 4,4 milljarða frá fyrra ári. Þar munar mestu um 2,8 milljarða hækkun greiðslna til Vegagerðarinnar. Á móti vegur að vaxtagreiðslur lækkuðu um 2,8 milljarða króna, eða 16% milli ára. Stór flokkur spariskirteina var á gjalddaga í apríl 2002 og skýrir það lækkan vaxtagreiðslna 2003.

Innflutningur í janúar 2004

Vöruinnflutningur í janúar virðist hafa verið með allra mesta móti miðað við árstíma ef marka má bráðabirgðatölur byggðar á upplýsingum um innheimtu virðisaukaskatts. Samkvæmt þeim voru fluttar inn vörur fyrir rúmlega 16 milljarða króna, skip og flugvélar ekki meðtalin. Þetta er rúmlega 40% meiri innflutningur að raungildi en í janúar í fyrra og ef þriggja mánaða meðaltöl eru skoðuð er um fimmtungs aukningu að ræða.

Meginskýring þessarar aukningar virðist vera innflutningur á eldsneyti og hrá- og rekstrarvörum, auk áframhaldandi mikils innflutnings á fjárfestingavörum. Veruleg aukning er einnig í innflutningi mat- og drykkjarvara. Reynslan sýnir að verulegar sveiflur geta verið í innflutningi milli mánaða og þarf því að fara varlega í því að draga almennar ályktanir varðandi þróun innflutnings á þessu ári.

Vöruskiptafjöfnuður hefur verið jákvæður um nokkra milljarða króna í janúar mánuði síðustu tvö ár en í ljósi óvenjumikils innflutnings í janúar er frekar ólíklegt að það náist nú og líklegra að hann verði nær jafnvægi, jafnvel neikvæður. Gengi krónunnar er einnig um 3% hærra nú borið saman við meðaltal janúarmánaðar í fyrra. Varðandi útflytning sjávarafurða þá virðist afli hafa verið með minna móti í janúar enda hafa gæftir ekki verið góðar. Afli í desember var minni nú en í desember árið áður, þorskafla var t.d. um 3.000 tonn minni. Ennfremur var verðlag sjávarafurða í íslenskum krónum rúmlega 4% lægra í desember síðastliðnum en í desember 2002. Loðnuveiðar hófust aftur síðari hluta janúarmánaðar en ekkert veiddist í desember. Af framansögðu virðist ólíklegt að verðmæti útflyttra sjávarafurðir í janúar verði meira en í fyrra.

Aðild Eyrstrasaltsríkjanna að NIB

Í næstu viku verður undirritaður í Helsinki nýr milliríkjasamningur um Norræna fjárfestingarbankann sem Norðurlandþjóðirnar fimm stofnuðu á árinu 1975. Samkomulag hefur náðst um að Eyrstrasaltsríkin þrjú verði eignaraðilar að bankanum með sömu réttindum og skyldum og núverandi eigendur. Fulltrúar fjármálaráðherra ríkjanna átta hafa undanfarna mánuði unnið að gerð nýs samnings um bankann sem öll ríkin verða aðilar að. Eftir undirritun verður samningurinn lagður fyrir þjóðþing ríkjanna til staðfestingar. Miðað er við að eignaraðild Eyrstrasaltsríkjanna komi til framkvæmda 1. janúar 2005. Stærð eignarhlutar hvers þeirra um sig er fundin eftir sömu viðmiðunum og ákvarða eignarhlut núverandi eigenda, þ.e. á grundvelli hlutfallslegs vægis vergra þjóðartekna. Samtals verður eignarhlutur Eyrstrasaltsríkjanna í bankanum um 3,4%. Eignarhlutur Íslands er um 1%. Öll aðildarríkin munu hér eftir sem hingað til eiga jafnmarga fulltrúa í stjórn og eftirlitsnefnd bankans og skiptast á um formennsku og varaformennsku í stjórnarstofnunum hans. Fjármálaráðherra mun undirrita samninginn fyrir Íslands hönd.

Tekjur ríkissjóðs jan-december		
12 mánaða breytingar, %	2001-2002	2002-2003
Skatttekjur alls	4,3	8,7
Tekjuskattar	4,4	12,2
Tryggingagjöld	7,0	12,3
Eignarskattar	3,1	-21,4
Veltuskattar	3,8	9,1
Tekjur alls	5,8	11,1

Gjöld ríkissjóðs jan-december		
12 mánaða breytingar, %	2001-2002	2002-2003
Almenn mál	12,4	2,0
Félagsmál	13,4	11,6
Atvinnumál	6,1	12,3
Vaxtagjöld	5,8	-16,0
Önnur útgjöld	12,1	16,0
Gjöld alls	11,5	8,9

Greiðsluafkoma ríkissjóðs jan-december		
M.kr.	2002	2003
Handbært fé frá rekstri	-16.300	-19.108
Hr. lánsfjárfjöfnuður	-4.133	11.843
Afborgun lána	-32.298	-30.702
Br. lánsfjárfjöfnuður	-45.431	-26.359
Lántökur	42.914	24.749
Greiðsluafkoma	-2.518	-1.610

Ýmsar hagtölur		
12 mánaða breytingar, %	2002	2003
Verðbólga - janúar 2004	1,4	2,4
Kjarnaverðb. - jan. 2004	2,1	2,7
Launavísitala - desember	5,4	5,4
Heildarvelta janúar-október	-1,9	0,0
Smávelta janúar-október	-0,9	1,3
Atvinnuleysi - desember	3,0	3,1